

JULIO CORTÁZAR

HAYVAN HİKÂYESLERİ

Çeviri: SÜLEYMAN DOĞRU

2. BASKI

♥ can
modern

JULIO CORTÁZAR

HAYVAN
HİKÂYELERİ

Can Modern

Hayvan Hikâyeleri, Julio Cortázar

İspanyolca aslından çeviren: Süleyman Doğru

Bestiario

© 1951, and Heirs Of Julio Cortázar

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Agencia Literaria Carmen Balcells S.A. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2019

2. basım: Mayıs 2019, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Emrah İmre

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-3975-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750739750

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

JULIO CORTÁZAR

HAYVAN
HİKÂYESLERİ

ÖYKÜ

İspanyolca aslından çeviren

Süleyman Doğru

♥can

Julio Cortázar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Seksek, 1988

Ötekinin Rüyası / Bütün Öyküleri 1, 2016

Ayak İzlerinde Adımlar / Bütün Öyküleri 2, 2017

Andrés Fava'nın Güncesi, 2018

Sınav, 2018

Oyunun Sonu, 2019

JULIO CORTÁZAR, 1914'te Brüksel'de doğdu. Arjantin'de öğrenim gördükten sonra, öğretmenlik ve çevirmenlik yaptığı sıralar, Perón hükümetinin uygulamalarından duyduğu düş kırıklığıyla ülkesini terk ederek Paris'e yerleşti. 1981'de Fransız uyruğuna geçti ama Arjantin yurttaşlığından da ayrılmadı. 1950'li yıllarda yayımlanan *Hayvan Hikâyeleri*, *Oyunun Sonu* ve *Gizli Silahlar* adlı öykü kitaplarını 1963'te yayımlanan *Seksek* adlı romanı izledi. Bugün yazarın başyapıtı sayılan *Seksek*, geleneksel romanın olay örgüsünü altüst eden, belirli bir sona bağlanmayan açık uçlu bir romandı. Cortázar'ın öteki önemli yapıtları arasında *Manuel'in Kitabı* ve *Mırıldandığım Öyküler* sayılabilir. Edgar Allan Poe'nun yapıtlarını İspanyolcaya kazandıran Cortázar, son yıllarında kendini insan hakları davalarına adadı ve UNESCO'da çalıştı. 1984'te Paris'te öldü.

SÜLEYMAN DOĞRU, 1969'da Keşan'da doğdu. İlköğrenimini Keşan'da, ortaöğreniminiyse İstanbul'da, Galatasaray Lisesi'nde yaptı. İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 1998'de mezun oldu. Institut Catholique de Paris'te kütüphanecilik ve dokümantasyon formasyonu aldı. İspanyolca ve Fransızcadan çok sayıda çevirisi bulunmaktadır.

İçindekiler

HAYVAN HİKÂYELERİ

Ele Geçirilmiş Ev	13
Paris'teki Genç Bir Hanımefendiye Mektup	20
Uzaktaki	31
Otobüs	43
Baş Ağrısı	56
Kirke	72
Cennetin Kapıları	92
Hayvan Hikâyeleri	109

Hayvan Hikâyeleri

Öykülerimden hoşlanan Paco'ya

ELE GEÇİRİLMİŞ EV

Evi seviyorduk çünkü geniş ve eski olmasının yanı sıra (günümüzde eski evler arsalarının avantajlı bir biçimde paraya çevrilmesine pek direnemiyorlar) baba tarafından büyükdelerimizin, dedemizin, anne babamızın ve tüm çocukluğumuzun anılarını muhafaza ediyordu.

Irene ve ben orada tek başımıza oturmaya alışmıştık ki bu bir delilikti, zira o evde sekiz kişi birbirleriyle karşılaşmadan yaşayabilirlerdi. Temizliği sabahları, saat yedide kalkarak yapıyorduk ve ben saat on bir gibi, son odaları gözden geçirme işini Irene'ye bırakarak, mutfağa gidiyordum. Öğle yemeğimizi daima çok dakik bir şekilde tam öğle saatinde yiyorduk; ondan sonra birkaç kirli tabağın dışında yapacak iş kalmıyordu. Yemeğimizi yerken bu geniş, ıssız evi ve onu temiz tutmaya ikimizin nasıl yettiğimizi düşünmek hoşumuza gidiyordu. Bazı dönemler evlenmemize müsaade etmeyen o olduğuna inanacak noktaya kadar geldik. Irene iki talibini belli bir sebep göstermeden reddetti ve benim María Esther'im de daha biz nişanlanmadan öldü. Kırk yaşımıza, bizimkinin sıradan ve sessiz bir kardeş evliliği olduğu ve büyükdelerimiz tarafından evimizde başlatılan seçerenin zaruri kapanışını teşkil ettiği yönünde, dile getirilmemiş bir düşünceyle bastık. Günün birinde orada ölecektik ve

kim bilir nerede yaşayan uzak kuzenler eve konacak ve arsasıyla tuğlalarını satarak zengin olmak için onu yıka-
caklardı; ya da daha iyisi, çok geç olmadan onu adil bir
biçimde biz kendimiz yerle bir edecektik.

Irene kimseyi rahatsız etmemek için doğmuş bir
kızdı. Sabah etkinliğinin dışında günün geri kalan kısmı-
nı odasındaki kanepede örgü öreerek geçiriyordu. Neden
bu kadar çok ördüğünü bilmiyorum, ben kadınların baş-
ka bir iş yapmamak için gereken en güzel bahaneyi bul-
dukları için örgü ördüklerine inanıyorum. Irene böyle
değildi, o daima gerekli şeyler örüyordu: kış için kazak-
lar, benim için çoraplar, kendisi için lizözler ve yelekler.
Bazen bir yelek örüyor ve sonra onu hemen söküyordu
çünkü bir şey hoşuna gitmemiş oluyordu; birkaç saat ön-
ceki biçimlerini kaybetmemeye direnen kıvrır kıvrır yün-
lerin sepette yığılmasını seyretmek çok hoşuma gidiyor-
du. Cumartesi günleri şehir merkezine yün almaya gidi-
yordum; Irene zevkime güveniyordu, getirdiğim renk-
le bayılıyordu ve asla yün çilelerini geri götürmek zo-
runda kalmadım. Kitapçılarda bir tur atmak ve Fransız
edebiyatında yeni bir şeyler var mı diye boş yere sormak
için o evden çıkışlardan yararlanıyordum. Arjantin'e
1939'dan beri işe yarar bir şey gelmiyordu.

Ama ben ev hakkında konuşmak istiyorum, ev ve
Irene hakkında, çünkü benim hiç önemim yok. Şu örgü
iş olmasa Irene ne yapardı diye kendi kendime soruyo-
rum. İnsan bir kitabı tekrar okuyabilir, ama bir süveter
bittiğinde onu aynı rahatlıkla tekrar yapamaz. Bir gün
kâfur komodininin alt çekmecesini beyaz, yeşil ve efla-
tun fularlarla dolu halde buldum. Naftalinlenmiş olarak
bir tuhafiye dükkânındaki gibi dizilmişlerdi; onlarla ne
yapmayı düşündüğünü Irene'ye soracak cesareti ken-
dimde bulamadım. Hayatımızı kazanmamıza ihtiyacı-
mız yoktu, tarlalardan her ay bir para geliyordu, ayrıca

bir birikimimiz de vardı. Ama Irene'yi oyalayan yegâne şey örgü örmekti, bu konuda muhteşem bir yetenek sergiliyordu ve onun gümüşü kirpileri andıran ellerini, inip çıkan şişleri ve bir ya da iki küçük sepetin içinde durmadan yuvarlanıp duran yumakları seyrederken saatlerim geçiyordu. Çok güzeldi.

Evin odalarının dağılımını nasıl hatırlamam. Yemek odası, gobelinli bir oda ve kütüphanenin yanı sıra Rodriguez Peña Caddesi'ne bakan daha arka kısımda üç büyük yatak odası vardı. Bir banyo, mutfak, bizim yatak odalarımız ve diğer yatak odalarıyla koridorun açıldığı ana oturma odasının bulunduğu ön kanadı diğer kısımdan sadece masif meşe kapılı bir koridor ayırıyordu. Eve duvarı çini kaplı bir antreden giriliyor ve iç kapı oturma odasına açılıyordu. Böylece antreden giren biri iç kapıyı açıp oturma odasına geçiyordu; iki tarafta bizim yatak odalarımızın kapıları, karşıdaysa arka kısma giden koridor bulunuyordu; koridordan ilerleyince meşe kapıya ulaşıyordu ve oradan itibaren evin diğer kısmı başlıyordu. Ya da meşe kapıdan hemen önce sola dönülebilir ve daha dar bir koridordan mutfak ve banyoya doğru devam edilebilirdi. Kapı açık olduğunda insan evin çok büyük olduğunu fark ediyordu; aksi takdirde, günümüzde inşa edilen şu içinde ancak hareket edilebilen apartman dairelerine benziyordu; Irene ve ben daima evin bu tarafında yaşıyor, meşe kapıdan öteye çok nadiren geçiyorduk; oraya geçiş sebepimiz genelde temizlik yapmaktı, zira mobilyalarda nasıl bu kadar toz toplandığı tam bir muamma. Buenos Aires ileride temiz bir şehir olacaksa, bunu sadece sakinlerine borçlu olacak, başka bir şeye değil. Havada haddinden fazla toz var ve şöyle güçlü bir rüzgâr estiğinde konsollerin mermeri ve makrame halıların baklavaları hemen tozla kaplanıyor; toz püskülüyle

onları çıkarmak gayet zorlu bir iş ve toz uçup havada asılı kalıyor, bir an sonra yeniden mobilyaların ve piyanonun üzerine konuyor.

O olayı daima çok net bir biçimde hatırlayacağım çünkü çok basit ve gereksiz ayrıntılardan arınmış bir şekilde gerçekleşti. Irene yatak odasında örgü örüyordu, saat akşamın sekiziydi ve birden aklıma mate çayı için ocağa su koymak geldi. Koridordan yarı aralık meşe kapıya kadar yürüdüm ve mutfığa doğru döndüğüm sırada yemek odasından ya da kütüphaneden gelen bir gürültü işittim. Halının üzerine devrilen bir sandalyenin ya da fısıltıyla yapılan bir sohbetinkini andıran ses, belli belirsiz ve boğuk bir biçimde geliyordu. Aynı anda ya da bir saniye sonra, onu odalardan kapıya kadar taşıyan koridorun ucunda da duydum. Çok geç olmadan kapıya atıldım ve onu vücudumla iterek kapattım; neyse ki anahtar bizim bulunduğumuz taraftaydı ve daha güvenli olması için büyük sürgüyü de çektim.

Mutfığa gidip suyu ısıttım ve mateyi taşıdığım tepsiyle birlikte geri dönünce Irene'yi durumdan haberdar ettim:

“Koridorun kapısını kapatmak zorunda kaldım. Dip tarafı ele geçirmişler.”

Örmekte olduğu şey elinden kayıp düştü ve yorgun gözlerle bana baktı.

“Emin misin?”

Emindim.

“O halde,” dedi şişleri yerden alarak, “bu tarafta yaşamak zorunda kalacağız.”

Mateyi büyük bir dikkatle hazırladım, ama o işine kaldığı yerden devam etmekte bir süre gecikti. Gri bir yelek ördüğünü hatırlıyorum; o yelek çok hoşuma gidiyordu.

Evlerinde yalnız olmadıklarını fark eden iki kardeş. Şiddetli ve tuhaf bir hastalık nöbetiyle aksayan bir mektup. Ölümden bir anlığına dönen sevgili. Bir evin bahçesini işgal etmiş bir kaplan... *Hayvan Hikâyeleri*'nde Julio Cortázar bizi hayallerin ve kâbusların musallat olduğu apayrı bir gerçekliğe götürüyor.

Cortázar, 20. yüzyıl sonu Latin Amerika edebiyatına damgasını vuran "patlama"nın fitilini ateşlemiş isimlerin başında gelir. Üst orta sınıfın, küçüklü büyüklü burjuvaların doluştuğu mekânlara saldırdığı dehşetin ve saçmalıkların ardında karşı konulamaz bir coşkuyu, beklentileri baltalamaktan hoşlanan usta bir oyuncunun aldığı keyfi görmek mümkün. Cortázar'ın *Bütün Öyküleri*'nde yer alan ilk öykü kitabı *Hayvan Hikâyeleri*, 1951'de yayımlandığı haliyle Türkçede ilk kez okurlarla buluşuyor. Yazar labirentler, "öteki"ler ve doğası anlaşılamayan mahluklarla dolu bir dünyanın kapısını bize aralıyor.

#cortazaröyküleri #evdekiyabancı #ilişkiler #aile #mezarlık
#gerçeküstüçülük #endişe #latinamerikaedebiyatı

 can öykü

can yayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

1184 978-975-07-3975-0

9 789750 739750